

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXXIV. évfolyam

1. szám

Komárom, 2013. január

Ára 35 cent

AZ ÉLETTÉ VÁLÓ IGE

„Legyetek az igének cselekvői, ne csupán hallgatói, hogy be ne csapjátok magatokat” (Jk 1,22). Ha az esztendő vége a leltározás ideje, akkor megkérdezhetjük önmagunktól, hogy vajon jobbulásunkra szolgált-e és előbbre jutottunk-e az ismeretben, de főként a szeretetben? Ha viszont az új polgári esztendő a tervezés ideje, akkor ugyanilyen őszinte indulattal kell elhatározni azt, hogy mit szeretnénk másként tenni.

Bizonyára mindannyian szeretnénk a jót követni és a rosszat elkerülni. Mert ez a keresztyén ember fontos feladata, amit talán Pál apostol szavaival fejezhetünk ki a legjobban: „...éljetez méltón ahhoz az elhíváshoz, amellyel elhívattatok” (Ef 4,1b). A rómaiakhoz írott levélben ezt az apostol „okos tiszteletnek” nevezi, amely együtt jár az elme megújulásával és annak vizsgálatával, hogy „mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes” (Róma 12,2).

Minderre azért van szükség, mert az ember Istentől egyedülálló szolgálatot kapott: részt vehet a teremtésben. Isten ma is teremt az ő Igéje által, hiszen a bűnből való szabadulás és az új élet lehetőségé csak új szív teremtése által lehetséges. S mivel az Isten igéjének szerepe volt a mi megtérésünkben, ugyanúgy elengedhetetlen a mások megtérésében is. Nekünk tehát be kell tudnunk mutatni az Igét.

Erre akar rávezetni Jakab apostol is, amikor az ige megtartásáról ír. Az igének cselekvő kezekké, vigasztaló szavakká, járó lábakká kell válniuk életünkben. Ez egyértelműen azt jelenti, hogy félre kell tennünk mindenféle emberi okoskodást és a világ liberalizmusát, amikor az emberi életre tekintünk és vizsgáljuk annak értelmét és hasznát, célját és irányát. Rengeteg problémát okozott már az életünkben az a gögös magatartás, amely az emberi értelemre épített, és nem az Isten kijelentett akaratára. A keresztyén ember számára ezért egyedül az Isten igéje, az ő kijelentett akarat a mérvadó. Jakab ezért szólít fel, hogy ne csak hallgatói legyünk az igének, hanem cselekvői is.

Az istentiszteleteken való részvétel, a bibliatanulmányozás, a közösség gyakorlása nagyon fontos dolog, de csupán ismeretet adó és jó érzést keltő alkalom marad, amennyiben nem jutunk előbbre a szeretetben és nem eredményeznek lelki növekedést, egyszerűen: ha a Jézus Krisztushoz való hasonlóságunk nem növekszik. A világ ugyanis pontosan arról ismeri fel Krisztust, hogy az övéi sóvá és világossággá tudnak-e válni. Arról, hogy felveszük-e a világ ritmusát vagy sem. Átvesszük-e a világ értékrendjét, vagy pedig egy sokkal gazdagabb és életre irányuló értékrendet követünk.

Ehhez elengedhetetlen az ige megélése a mindennapokban. Nekünk alkalmaznunk kell magunkra azt, amit Isten az ő igéjében közöl velünk. Nem élhetjük úgy az életünket, hogy felosztjuk vasárnapokra (amikor odafigyelünk az igére) és hétköznapokra (amikor az Isten igéjének semmi hatása nincs az életünkre). A világ figyel minket, és választ vár nagyon sok kérdésre. Nekünk e-

zeket a kérdéseket meg kell tudnunk válaszolni akár szavainkkal, akár cselekedeteink világos irányultságával. Ugyanígy cselekedtek hitvalló őseink is, amikor világos tételekbe foglalták hitük igazságait és bátor kiállásukkal, Krisztushoz ragaszkodó életükkel példát mutattak mindenkinek.

S mivel ebben az esztendőben emlékezünk A heidelbergi káté kiadásának 450. évfordulójára, áldott és hasznos, ha – a Szentírás alapján megfogalmazott hitigazságokat szem előtt tartva – mi is előbbre jutunk Isten üdvtervének még jobb megismerésében. Alapul véve mind ezt, tanuljuk meg cselekedni Isten akaratát, hogy az esztendő végén elmondhassuk: hála az Istennek, hogy a szeretetben, az egymás iránti tiszteletben és megértésben, de legfőképpen az Isten iránti háládatosságban előbbre jutottunk!

Fazekas László

Gyüre Lajos

AZ ÁLMAIM

*Szörnyű álmaimat vedd el, Uram,
s a szebbjét hagyd meg nekem, és a jót,
ringass mint árboc nélküli hajót,
s jó szelet küldj, feléd vigyen utam.*

*Az álmok messze sodornak, visznek,
űri tájra, szűz, sosem volt földre,
hol az emberek nem mennek öltre
azért, mert sós íze van a víznek.*

*S ha álmodok éberen is alva,
(alva is ébrenlét s nemlét között,
ki már indul, s még el nem költözött)
mint más ember, míg csak meg nincs halva.*

*Nem oly sok neked, Uram, mit kérek,
(csak bölints, és töröld meg homlokom,
legyek én a kedves, nem várt rokon,)
egy perccel se tovább, csak míg élek.*

*Álmaimban felkereslek néha,
mellettem állsz jobbról, én meg balról,
elbeszélgetünk majd erről-arról,
vagy tán szólni sem kell, ahogy néma*

*a nap, a hold, az űri csillagok,
értik egymást, és ez mily egyszerű,
mint süketnémák arcán a derű,
belülről nézel majd, mint a vakok.*

A világ értelme és célja

János evangéliuma a négy evangélium között valami sajátosat hordoz. Amikor ezt a könyvet olvassuk, mintha mindig a megdicsőülés hegyén lennénk, mintha szüntelenül látnánk a fényt, amely ott ragyog Jézus arcán.

Az evangélium első mondata a magyarban négy szóból áll, de olyan hatalmas jelentést hordoz, melyet kötetek sorában lehetne magyarázni – meg is tették azt a teológusok az évszázadok során, de mégsem tudták kideríteni valamennyi vonatkozását. Ez a mondat a következőképpen hangzik: „Kezdetben volt az Ige.”

Vannak szavak, amelyeket gyakran használunk, de ha megkérdeznénk bennünket, nem tudnánk megmondani, hogy mit

is jelentenek. Az ige tulajdonképpen Isten teremtető gondolata és hatalma, amivel létrehozta ezt a mindenséget. Úgy mondja az Ószövetség, hogy „dábár”. Itt

Az ÚR színe előtt

Légy áldott, drága Istenem és Uram, mindenért, amit adtál, és mindenért, amit elvettél tőlem. Minden gondomért és gyötrődésemért, és minden örömomért is. Te engem kegyelmesen vezettél e világ pusztaságain keresztül, és volt elég türelmed az én sok bűnömhöz és hiányosságaimhoz. Te valóban kegyelemmel és dicsőséggel teljes vagy. Minden kegyelemnek Istene és minden szeretetnek Atyja, ébreszd fel lusta szívemet és töltsd be háládatossággal. Légy velem, Uram, az elkövetkezendő időben. Én nem tudom, mi vár rám. Te viszont tudod. Te válaszd meg sorsomat, kísérsz és tartsz engem nap mint nap, éjszakáról éjszakára szorosán magad mellett. Drága Atyám, nagyon kívánom, hogy szeretni tudjalak és engedelmeskedjem Teneked. Vedd hát az én szívemet, mert én magamtól nem tudom neked adni; és távolítsd el belőle mindent, ami akadályt jelent számomra abban, hogy teljesen a Tied legyek. **Ámen.**

Ashton Oxenden

azonban más szót találunk, azt, hogy logosz. A logosz görög szó, és a logika, logikus szavainkban meg is tartottuk.

A görög a filozófia, a tudomány népe volt; és azt kereste, hogy tulajdonképpen mi az az értelem, amely a mindenséget átfogja, amely az egész világ belső célját, motivációját rejt. Van-e egyáltalán célja ennek a világnak? Haladási iránya, logosza, logikája? Sokan tagadják ezt, a görög bölcsesség azonban vallotta.

És János átvette a görögből ezt a szót, egyszer csak beszélni kezd arról, hogy igen, ennek a világnak csodálatos értelme van. Meg lehet tudni, hogy mi végre vagyunk ezen a földön. Csak az kell, hogy megtaláljuk a Logoszt, amely ezt az értelmet hordozza. Ez a Logosz tulajdonképpen Jézus Krisztus.

(Szathmáry Sándor)

Az elmúlt évben a kedves olvasók közül bizonyára sokan figyelemmel kísérték a londoni olimpiát. Engem személy szerint nem is az egyes versenye nyűgöztek le, hanem az olimpiai játékok ideje alatt tanulmányozni kezdtem az olimpiai szellemiséget, az olimpiai sportjátékok filozófiáját.

Sportjátékokról már a Biblia is tudósít bennünket: az ószövetségi időkben a zsidó nép körében ismert volt a futás, a dárдавetés, a parittyázás és a kocsiverseny. Ezeknek a sportjátékoknak nem volt vallási színezetük, azonban az antik világban (főként a görögöknél) a harc és a sport nem vált el élesen egymástól, és vallási tartalommal ötvöződve a görögök mentalitásának alapvető tényezőjévé vált. Ezért is lett az olimpiai játékok jelszavává a *Citius, altius, fortius* azaz *Gyorsabban, magasabban, erősebben*.

Az ókori olimpiai játékokat Zeusz tiszteletére az éliszi Olümpiában rendezték meg. Történészek úgy vélik, hogy a játékokat Kr. e. 776-tól Kr. u. 393-ig négyévente tartották meg, s részét képezték a pánhellén játékoknak. Ezeknek a játékoknak megvolt a maguk szellemisége, filozófiája, amely hatással volt az újkori olimpiai játékok eszmeiségére is.

Az olimpiai játékok legfőbb eszméje a fair play, vagyis a tiszta eszközökkel játszott sport és az ellenféllel szemben tanúsított sportszerű magatartás. A sportvilágban a fair play azt is jelenti, hogy mindenkinek tiszteletben kell tartania a játékszabályokat, valamint a különböző bajnokságok, tornák szabályzatát. Minden erőfeszítést meg kell tenni az ellenféllel, a játékvezetőkkel és a mérkőzésen részt vevő minden más személlyel szembeni sportszerű magatartás érdekében.

Továbbá a mérkőzés minden résztvevőjét ösztönözni kell, hogy a viselkedési szabályokat tartsa be, megfelelő magatartást tanúsítson a mérkőzés előtt, alatt és után; bármi legyen is a mérkőzés eredménye és a játékvezető döntése. Azonban a fair play azt is jelenti, hogy szigorúan büntetendő a doppinghasználat. A doppingolás (tehát tiltott szerek, eszközök és módszerek bárminemű használata) nem új keletű a sport világában. Már Olümpiában is előfordult, hogy egyesek politikai ráhatással, megvesztegetéssel, árnykodással vagy doppingolással szerezték meg a győzelmet. A győzelem ugyanis nem csupán sportbeli elismeréssel járt, hanem fényes politikai karrier kezdetét jelentette.

Az Újszövetségben Pál apostol több helyen a keresztyén életet egyik-másik sportjátékkal illusztrálja. Korinthusba

Antik sportjátékok – keresztyén fair play

ekképpen ír: „*Nem tudjátok-e, hogy akik versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de csak egy nyeri el a versenydíjat? Úgy fussatok, hogy elnyerjétek*” (1Kor 9,24). A Krisztusban elrejtett hívő életét, így magát a hitéletet az apostol itt a futással ábrázolja. A korinthusbeliek ismerték a stadionfutást (sztadion vagy dromosz), ahol is a versenyzők egy vonalban álltak fel a rajthoz és álló helyzetből indultak. Nem voltak kijelölt pályák, ún. futósávok, hanem a pályán minden résztvevő a neki tetsző vonalban futhatott. „*De csak egy nyeri el a versenydíjat*” – Pál apostol ismerhette az antik sportjátékok szabályait, hiszen a futóversenyeken csak a győzteseket tartották számon; nem ismerték a második, harmadik vagy éppen utolsó helyezés fogalmát.

A pogányok apostola szeretett tanítványának, Timóteusnak pedig ekképpen ír: „*Ha pedig versenyez is valaki, nem nyer koszorút, ha nem szabályszerűen versenyez*” (2Tim 2,5). A versenyzés (athlê) alatt itt az atlétikai sportjátékok értendők, maga az a küzdelem, amelyet pontosan kidolgozott játékszabály regulált. Timóteus számára ismertek lehetnek ezek a sportmérkőzések, tudhatta, hogy csak az nyerhetett, aki szabályszerűen küzdött, aki betartotta a fair play írott és íratlan szabályait.

Keresztyén életünk sem lehet más, mint szabályszerű küzdelem Isten dicsőségére. Az ókori világban rabszolga nem sportolhatott, csak szabad polgár, aki

köztiszteletben állt. A hit versenypályáján is csak szabad emberként lehet futni – szabadként, mint Jézus Krisztus által meg- és felszabadított rabszolgák. Keresztyén magánéletünket és közösségi életünket azonban sokszor az jellemzi, hogy a megadott szabályokat, az egyetemes kijelentéseket és irányelveket, magát a krisztusi élet fair play eszmeiségét mellőzzük. A mai felgyorsult, posztmo-

dern világban keresztyéni életünk a futás helyett a bandukoláshoz vagy ennek ellenkezőjéhez, a rohángaláshoz hasonlítható. Az olimpiai sportolók fair play eszmeisége nemcsak egyfajta viselkedést, pozitív magatartást jelentett, hanem egyfajta gondolkodásmódot, ami a bibliai terminológia szerint nem más, mint megváltozás az elme megújulása által. Tehát az Istentől kapott életszabályok nemcsak szabályozzák, irányítják cselekedeteinket, hanem átforgalmazzák gondolkodásunkat is. Így tehát a keresztyén fair play a másokhoz való viszonyunkon, kapcsolataink minőségén túlmenően átível az intraperszonális területére is.

Fontos kérdés mindig, hogy hogyan viszonyulunk a másikhoz, felebarátunkhoz, esetleg éppen ahhoz a személyhez, akivel megromlott a kapcsolatunk. Érvényes a hitéletünkre is a fair play? Tudjuk-e tiszteletben tartani azt, aki más véleményen van, vagy aki éppen rágalomhadjáratot folytat ellenünk? Vagy félredobva a keresztyén élet „sportszabályait”, szemet szemért, fogat fogért küzdelmet kezdünk vívni? A keresztyén élet éppen azért szép, mert Krisztusban elrejtett élet. Aki megéli a hit versenypályáján való futást, az tudja, hogy miért is fut. Biblikusan: kiért is fut? Ez a futás, amely a cél felé tart, erőt, szellemi állóképességet igényel és bizony sokszor lemondást és kényelmetlenséget jelent, ám megéri a fáradságot.

Azonban van egy veszély, ez pedig azokat fenyegeti, akik kitaróak szeretnének lenni, akik lendületben akarnak maradni a hitélet tekintetében. A szellemi dopping nagy kísértés! Itt nem a lenyelhető szteroid tablettákról vagy az EPO-injekcióról van szó, hanem olyan spirituális praktikákról, a biblikus keresztyén léteztől idegen szokásokról és vallási-hitéleti technikákról, amelyek nagyon sok helyen vannak jelen. Egyeseknek egyszerűen dopping a véget nem érő imádság, mások bizonyos rituálét, bevett szokásokat követnek annak érdekében, hogy hitéletük erős maradjon.

Vannak, akik az Istentől kapott kegyelmi ajándékokat birtokolni szeretnék, ám ezeket hiányolva kompenzációra, ún. pótlékolásra hajlamosak. Törvényszerű ezért, hogy a Szentlélek munkája helyett csupán az emberi psziché egyes mechanizmusai jelentkeznek náluk. Akik nem óvatosak, azok beleesnek a pszichoterápia hálójába, ahol lazító és serkentő technikák segítségével próbálják az embert jó lelki-szellemi kondícióban tartani. A művészet terén igényesek számára pedig nagy

(Folytatás a 4. oldalon)

Örömmel olvasom Hans Knöpfel írását, amely számomra áldásul szolgált, ezért továbbadom tanulságait. „*Hálát adván mindenkor mindenekért a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében az Istennek és Atyának*” (Ef 5,20).

Nem nehéz hálát adni, ha minden jól megy. De dicsőíteni és hálát adni, amikor a nehézségek ideje jön – ezt meg kell tanulni. És az Úr ezt kéri tőlünk. Sok baj hamarabb szűnne meg, ha előbb az Úr-nak adnánk hálát érte. Az *ApCsel 16*-ban Pál és Szilász történetét olvashatjuk. Filippiben megverték és kegyetlenül börtönbe vetették őket, lábaikat kalodába szorították. E gyötrelmes helyzetben mégsem panaszkodtak, sőt csodálatos módon még így is dicsérték és dicsőítették az Urat. Ezt a foglyok is hallották.

Hogyan lehetséges ilyen helyzetben dicsérni és dicsőíteni? Az apostolok meg tudták tenni, és mi lett a következménye? Hirtelen nagy földindulás támadt, a bilincsek kinyíltak, és ők szabadok lettek. Az áldás további következménye a börtönőr és háznépének megtérése lett. Pál és Szilász mindenkor és mindenért hálát adott Istennek. Milyen nagyszerű győzelem követte ezt! Újból átéltek az igét: „*Aki hálával áldozik, az dicsőít engem, és aki az útra vigyáz, annak mutatom meg Istennek szabadítását*” (Zsolt 50,23).

Próbáljuk meg egyszer mi is, hogy Istennek mindenkor és mindenért hálát adunk, minden helyzetben Őt dicsérjük és dicsőítjük. Az áldás nem fog elmaradni. Istennek mindennel valami mondanivalója és adnivalója van. Sokan tapasztalták már meg, hogy győzelmet nyer, aki engedelmeskedik, az engedelmisség pedig itt azt jelenti: dicsérni és hálát adni Istennek.

Ha sokkal többször dicsőítjük Istent, és mindenért hálát adunk, akkor megtapasztaljuk Isten erejét és segítségét minden helyzetben, egész életünkben. De mindent meg kell köszönni, még a kelle-

A dicsőítés és hálaadás nagy áldásai

metlent is! Ezt tegyük naponként, még ha bizonyos helyzetekben értelmetlennek és képtelennek tűnik is.

Milyen nehéz megpróbáltatás között dicsérte és dicsőítette Jób az Urat, és ennek jutalmaként a megpróbáltatások után jobban megáldotta, mint addig. Valaki azt mondta: a keresztyének dicsérjék és áldják az Urat, akár ad, akár elvesz. Isten igéje pedig így hangzik: „*Áldjad én lelkem az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét*” (Zsolt 103,1) – akkor meg fogod érteni, hogy olyan lesz a te ifjúságod, mint a sasé.

Amikor én megismertem a dicsőítés és hálaadás titkát, mindig a zsoltárok szavai jutottak eszembe: „*Áldom az Urat minden időben, dicsérete mindig ajkamon van!*” (Zsolt 34,2). Ennek eredményeképpen nyolcvanhárom évesen olyan szellemi frissességet adott nekem az én megváltó Krisztusom, hogy képessé tett életem első, az ő csodálatos tetteiről szóló, *Árvaságtól boldogságig* című könyvemnek a megírására. Sokan csodálták ezt, én pedig boldog voltam, hogy könyvemmel az ő dicsőségét szolgálhattam.

Ne felejtjük el azt sem, hogy mi minden jót tett Ő már velünk! Amit először rossznak láttunk, az is javunkat szolgálta, mert: „*...azoknak, akik Istent szeretik, minden a javokra van...*” (Róma 8,28a). Ezért adjunk hálát Istennek mindenkor és mindenért!

Mit lehet Isten dicsőítésével és a neki való hálaadással elérni? Erről olvashatunk a *2Krón 20*-ban. Izráel népét az ellenség részéről nagy veszély fenyegette. Amikor Jósafát király az Úrhoz folyamodott, tudtára adatott, hogy énekesek dicsőítéssel és hálaadással haladjanak a seregek előtt. Amikor ez megtörtént, az Úr tartaléksereget irányított az ellenségre, amely vereséget szenvedett. Tehát a győzelmet a dicsőítés és a hálaadás váltotta ki.

Hányszor lehetne győztes lelki életünk, ha hitben többet dicsőítenénk és adnánk hálát! Az Úr senkit sem hagy cserben, aki gyermeki bizalommal és megbékélt szívvel dicsőíti és áldja Őt mindenkor. Ezen az úton újra és újra megérthetjük az ő hatalmát és szeretetét. Igaz az a mondás is: „*Dicsőíteni és magasztalni a hit legmagasabb kifejezése, és arra az Úr kegyes meghallgatással válaszol.*”

Vigyáznunk kell arra is, hogy ha előbb adunk hálát a bajokért és a nehézségekért, akkor az Úr kinyilvánítja hatalmát és csodatevő erejét. De azokért az emberekért is dicsőítenünk kell Őt és hálát kell neki adnunk, akiket ránk bízott, akikért fáradoznunk kell, akik sok terhet jelentenek számunkra. Ha ezeket is az Úr kezéből fogadjuk el és ezért is dicsőítjük, magasztaljuk Őt, akkor itt is megtapasztaljuk Isten csodálatos erejét.

Isten soha, súlyos megpróbáltatások idején sem tesz velünk igazságtalanságot! Az övéit megpróbálja, hogy csodálatos módon kinyilváníthassa magát. A mi nehéz helyzeteink mindig az ő alkalmas helyzetei.

Én is számtalanszor megtapasztaltam különböző sorsdöntő élethelyzetekben, hogy dicsérni tudtam Megváltómat. Németországi kényszerkatonai elhurcoltatásom idején a legkritikusabb körülmények között is hálaadó szívvel fogadtam sorsom alakulását, és hálás szívvel dicsőítettem Istent, amiért életveszélyes helyzetekből megszabadított. Ígérete is beteljesedett: hazahozott a sok megpróbáltatás után. Árvaházi testvéreimmel örömkönnök között énekeltük a 264. dicséretünket.

Súlyos megpróbáltatás volt az is számomra, amikor a szülészetten éjjel két óraker vártam fiunk világrajövetelét, és már előre hálát adtam Istennek harmadik gyermekünkért. Csak később tudtam meg, másodperceken múlt, hogy az édesanya és a gyermek élete megmaradt. Könnök között adtunk hálát életmentő kegyelméért.

A házasságkötésünk félszázadik évfordulóján is szívből jövő dicséretként énekeltük: „*Áldjad őt, mert az Úr mindent oly szépen intézett! / Sasszárnyon hordozott, vezérelt, bajodban védett. / Nagy irtalmát / Naponként tölti ki rád: / Áldását mindenben érzed*” (264,2).

Figyeljük meg a 119. zsoltár 164. versét is, amely ezt mondja: „*Naponként hétszer dicsérlek téged, a te igazságodnak ítéleteiért.*” És mi hányszor tesszük ezt? Érdemes elgondolkodnunk ezen.

Szenczi László

Antik sportjátékok – keresztyén fair play

(Befejezés a 3. oldalról)

veszély, ha csak bizonyos esztétikai és lelki hatásoknak a befolyása alatt tudnak létezni.

A keleti misztika (mysterion) és az okkultizmus (occultus) közelebb van hozzánk, mint gondolnánk! Éppen ezért a hit versenypályáján futó mindig gondolja meg, milyen tanítással is van dolga, mert egyetlenegy csepp is elég a méregből ahhoz, hogy az ember halálát, pusztulását okozza. Keresztyén közösségeket sokszor megtévesztenek azok az első látszat-ra biblikusnak tartott kegyességi szoká-

sok és tanítások, amelyek betörtek a történelmi egyházak berkeibe is; ám az óvatos keresztyén mindig megvizsgálja, felülvizsgálja a kapott információkat. Első látásra sok minden aranyknak tűnik, de megvizsgálva, bizony rádöbbenhetünk, hogy bábeli tanítással van dolgunk.

Pál apostol figyelmeztet bennünket, hogy szabályszerűen versenyezzünk, tehát éljünk mindenkor igeszerűen az egy élő Isten dicsőségére. Legyünk a hitélet olimpikonjai, akiknek eltétetett a győzelmi koszorú!

Gasparecz Tihamér

Október 20-án Budapesten járt Philip Yancey coloradoi keresztyén író, újságíró. Jómagam is a részese lehettem, amikor a Papp László Sportarénaiban közel nyolcezer emberhez lelkesítően és lényegre törően szólt. Számos gondolata visszaköszön az alább tárgyalt könyvében, amely címében az akár provokatívnak is tűnhető kérdést szegezi a hívő olvasótáborhoz: *Mire megyünk Istennel?*

Pár nappal az evangelizáció után a kezembe akadt a könyv rövid, ízlésesen megszerkesztett kivonata, ami nyilván azzal a nem titkolt szándékkal készült, hogy a könyv megvételére ösztönözzön. Nagyon amerikai, gondoltam, de mint ez a recenzió is mutatja, elérte a célját. Nem a jól kifundált marketingfogás, sokkal inkább maga a tartalom, az életszagú emberi sorsok és élettörténetek fogtak meg. Nem tagadom, jóformán be sem fejeztem az aktuális fejezetet, már lapoztam volna előre, hogy megtudjam, vajon a következő emberi sorsot hogyan közelíti meg az író, miként tolmácsolja a vigasztalást olyankor, amikor „nincs” kiút.

Philip Yancey könyvében tíz élethelyzet tárul elénk, különböző időkben és kontinenseken. Az egyes helyszíneken elmondott előadásainak közzététele előtt minden esetben külön fejezetet szán annak, hogy megossza velünk benyomását, képet fessen az adott körülményekről, a résztvevőkről és a hallgatóságról. Mire az előadásokhoz érünk, már magunk is úgy érezzük, hogy ott ülünk a hallgatóság soraiban.

Felkérték például, hogy szóljon a Virginia Tech egyetem diákjaihoz és tanári karához, akik harminchárom társukat veszítették el egy vérengzésben (egy diák leláncolta az ajtót, és teremről teremre járva válogatás nélkül halomra lőtte az

Ez az a nap! – Philip Yancey a legújabb könyve bemutatóján, a Harmat Kiadónál megjelent további munkái által övezve. (A. Kis Béla felvétele)

Mire megyünk Istennel?

ott lévőket). Majd egyre kíváncsibb lettem, vajon mit mond az anonim alkoholistáknak (akik olyan mélyre süllyedtek, hogy a jövő tekintetében már csak a következő pohárig látnak el), hogyan biztatja Isten igéjével a bombamerénnyel sújtott mumbaiakat (az értelmetlenül elhunytak szeretteit). Hogyan tolmácsolja Isten szeretetét az üldözött kínai keresztyéneknek, akik gyakran akár 130 kilométert tesznek meg (titokban, szigorú óvintézkedések közepette), hogy részt vehessenek egy-egy istentiszteleten? Mit mond Istenről azoknak a prostituáltak-

nak, akik naponta akár száz férfinak szolgáltatják ki magukat, és kiutat keresnek?

Philip Yancey maga is megtapasztalta, hogy a kegyelem minden helyzetben jelen van. Amikor súlyos autóbalesetet szenvedett, a kórházba szállítása alatt egyetlen apró mozdulat az életébe kerülhetett volna, és kétórányi ideje maradt, hogy telefonon elbúcsúzzon szeretteitől és felkészüljön az Úristennel való találkozásra... A könyvben rávilágít arra, hogy megközelítésünk valójában sántít. Nem az a kérdés, hogy miért vannak nehéz helyzetek: a lényeg az, hogy ahol a legnagyobb a szükség és a sötétség, oda áramlik csak igazán a kegyelem!

A bevezetőben szándékosan írtam hívő olvasótábor. A könyvet olvasva ugyanis végig az volt az érzésem, hogy elsősorban nekünk, keresztyén hívőknek szól. Nekünk, akik szinte a templom falai közt nőttünk fel, kívülről ismerjük a zsoltárokat, tudjuk, hogy kihez kell imádkoznunk, hogy ki áldozta fel magát értünk a keresztfán. De vajon helyén van-e a hitünk, a szívünk és az elménk, ha hasonló csapások érnek bennünket? Mit mondunk a hozzánk közel állóknak, ha fájdalmat kell elviselniük, ha egy tragédia

örökre megváltoztatja az életüket, ha a veszély valóban kézzelfogható?

Ez a könyv segítséget jelenthet több szempontból is. Remek példa arra is, hogy miként építsünk fel egy előadást. És még inkább felkészít bennünket arra, ha netán szembetaláljuk magunkat a kérdéssel: Na, most vajon mire megyünk a ti Istenetekkel? A rossz szakadatlanul teszi a dolgát, és nem mindegy, hogy miként tolmácsoljuk a világnak az örömhírt, a vigasztalást, a hitvallásunkat.

A könyvből élénk tárul valós emberi történetek megerősíthetnek bennünket abban, hogy túl lehet élni, hogy meg lehet bocsátani, és tovább lehet lépni. Merítsünk belőlük bátran! A tetteinknek következményeik vannak, a sebhelyek talán örökre ott maradnak, de nem kerülhetünk olyan helyzetbe, ahova mennyei Atyánk ne tudna utánunk nyúlni.

Philip Yancey-t fiatalon szólította meg Isten, és értékes feladatot bízott rá, amit egyik könyvében így értelmez: „*Természetesen Isten korábban is ott volt (...), nekem csak az volt a dolgom, hogy láthatóvá tegyem.*”

Vámos Tamás

(Harmat Kiadó, Budapest 2012)

Feladvány

„Ez az a nap, amelyet az Úr elrendelt...” Hol van megírva?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **február 15-ig** nyílt levelezőlapon, képeslapon vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A novemberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint a Nehézy-monográfia címe Jézus szavaira utal, mégpedig Máté és Lukács evangéliumából (Mt 23,37; Lk 13,34).

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – könyvjutalomban, mégpedig **Both Irma** (Kulcsod), **Csatlós Irén** (Bés) és **Kovács Sándorné** (Barka). Mindhárman a *Szivárvány-naptár* című gyűjteményes kötetet kapják. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

2008 pünkösdjén kezdte meg szolgálatát a sárói gyülekezetben Révészné Bellai Csilla, azóta látogatja nagy szeretettel a kis közösséget. Úgy véli, hogy mára már sikerült összehangolódniuk. A hívek többsége idős, kevés a gyermek, ennek ellenére bízik a jövőben. Ezért is kezdtek hozzá a lakatlanul álló parókia felújításához (a lelkipásztor ugyanis a zselízi parókián él a családjával).

Az utóbbi időben erősen megfogyatkozott a sárói gyülekezet. Az 1780-ban épült boltíves templom 300-350 fő befogadására alkalmas, de ma már alig húszan járnak az istentiszteletre. Ritkán telnek meg a padosok, de az elmúlt időszakban azért voltak olyan közösségi események, amikor jó volt látni, hogy sokan vagyunk – mondja a lelkipásztor.

A sárói gyülekezet Szódói Balogh András gályarab prédikátor idején gyarapodott a legjobban lélekszámban. A II. világháborút követő kitelepítések viszont nagyon megtépázták a közösséget, de még mindig sok református maradt a községben. Újabb fellendülés Papp József lelkipásztor szolgálata idején történt: vasárnaponként kétszer kellett istentiszteletet tartania, mert egyszerre nem fértek be a hívek a templomba. A nagyon ígéretes időszak után viszont egyszer csak elkezdett fogyni a gyülekezet: sokan elköltöztek Lévára vagy Zselizre. Helyükre pedig nem reformátusok érkeztek, hanem más felekezetűek és nyelvűek (így sok cigány is él a faluban). Sajnos, mondja a lelkipásztor, a magyarok előregszenek és elfogynak, viszont ez a maroknyi közösség nagyon kedves és mély hitű.

Az egyházi statisztika alapján a gyülekezet kilencven tagot számlál (hetvenhárman fizetnek egyházfenntartói járulékot). Azonban ez egy kicsit csalóka – teszi hozzá Révészné Bellai Csilla. Vannak olyan gyülekezeti tagok, akik már rég nem élnek Sáróban, de „haza” fizetik az adót, mert ahova elköltöztek, ott nincs református gyülekezet.

A sárói reformátusok nagy része idős, így az istentiszteleti alkalmakra kevesen tudnak eljönni. **Lőrincz Irma** nénivel viszont fáradhatatlanul látogatják őket, hogy vigasztalást tudjanak nyújtani a szenvedőknek és az egyedül élőknek. Sajnos, egyre többször kell temetni is; gyermek pedig szinte alig van (jövőre egy kezd el a konfirmációs felkészülést, így a zselíziekhez csatlakozik). A fiatalok általában Zselizre, Párkányba vagy Komáromba járnak középiskolába, tartják velük a kapcsolatot. A cigány fiatalokkal való

Kedves és mély hitű a sárói gyülekezet NEM TÖRŐDNEK BELE A FOGYÁSBA

kapcsolat megteremtésében (néhányan részt vettek a nyári táborban is) nagy segítségére van a lelkésznek **Garamvölgyi Szilvia** tanítónő.

Bibliára nincs, de egyre többször előfordul, hogy a hívek összejönnek egy közös éneklésre, beszélgetésre, aztán bibliaórába fordul át az alkalom: ígét olvasnak és imádkoznak.

Sáróra nagyon jellemző – mondja a lelkipásztor –, hogy az idősök lelkében ott van az ébredéses reformátusság. Az

Gyermekprogram a parókia udvarán

egyik előd, Papp József lelkipásztor ezen a téren komoly munkát végzett. Akik ismerték őt, azok máig merítenek ezekből a megtapasztalásokból. Nemcsak komoly bibliaolvasók, hanem igyekeznek úgy élni, hogy az az Istennek tetsző legyen.

A középkorúak – akárcsak másutt – nagyon messze kerültek az egyháztól, nehezen szólíthatók meg, sokszor a munka is felőrli őket. A lelkipásztor számára ők jelentik a legnagyobb kihívást. Sokféle módszert kipróbáltak már arra, hogy miként tudnák őket bevonni a gyülekezetbe. Az eltelt időszak alatt rájöttek arra, ha

A külsőleg megújult parókia, a majdani József ház

nem az Úristen munkálkodik, akkor az emberi erőfeszítés semmit sem ér.

A sáróiakra jellemző a bezárkózás – mondja a lelkipásztor –, ami sokszor egzisztenciális kérdésekre vezethető vissza.

Nagyon kell védeniük a vagyonukat, és nem merik őrizenlenül hagyni a javaikat.

Hogy van-e remény a jövőre nézve? Remény mindig van, mondja Révészné Bellai Csilla, aki hisz is ebben. Volt olyan év, amikor nagyon sokat tusakodott imádságaiban az Úristennel, hogy valóban ezt az utat, ezt a gyülekezetet választotta-e számára. Kérte, hogy mutasson egy reménysugarat a jövőre nézve, mert nem szeretett volna asszisztálni a gyülekezet lassú kihalásához.

Egy héttel a kitartó imádságot követően kapott egy hírt, hogy Magyarországon elindult az iskolások határon túli üdültetése. A sárói parókia épülete nagyon jól szolgált volna szálláshelyként és missziós szándékkal ezt a célt, ezért a presbitérium másfél évvel ezelőtt elhatározta, hogy a kihasználatlanul álló parókiát megtöltik élettel. Az épület felújítása (a berendezéssel együtt, va-

lamint egy park és kert kialakításával) mintegy 30 millió forintba kerül. Pályázatot nyújtottak be a magyarországi Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumhoz, ami 4 millió forintot eredményezett. Ebből kicserélték a tetőzetet, de a teljes felújítás évekig is eltarthat.

A munkálatokból a gyülekezet is kiveszi a részét, sőt a kiadásokhoz is hozzájárulnak a tagok. Az épületnek már nevet is adtak: *József ház*, ugyanis a gyülekezet már említett missziós lelkületű lelkipásztorát Papp Józsefnek hívták. Nem akarták konkrét személynél elnevezni, a parókia szó pedig nem takarja a majdani célt, ezért adták a háznak a József nevet, melynek a jelentése: az Úr megkoskásít.

Ez magába foglalja a kis sárói gyülekezet reménységét is – mondta a lelkipásztor –, aki reméli, hogy a későbbiekben is sikerrel pályáznak majd. Kiterjedt egyházi kapcsolataik biza- kodásra adnak okot, hogy nemes céljuk Isten kegyelméből megvalósulhat, miáltal állandó református és magyar jelenlét lehet egy mára asszimilálódó, cigány többségű Garam menti faluban.

Iski Ibolya

Illetve nem is egészen ott, merthogy az igazi valójában Strasbourgban van – ott tartják a plenáris üléseket. Brüsszelben a bizottsági munka folyik, ott székel az Európai Bizottság (gyakorlatilag Európa kormánya).

És hát hogy kerül oda október közepén a magamfajta? Pályázat útján, amit **Bauer Edit** képviselő asszony hirdetett meg (tizenkét fős csapatunk nagy részét szlovákiai magyar sajtósok alkották). A néppárti frakciónak ugyanis van olyan programja, hogy a „helyszínen” lehet találkozni a képviselővel. Egyébként a parlament látogatható, ottjártunkkor sorok állnak az egyik bejáratnál. (Egy másiknál meg lesipuskás fotósok hada üldöz egy kocsiából kiszálló valakit, tumultuózus jelenet; nem tudjuk kit, de biztos fontos személy lehetett... Egyébként épp akkor voltak ott a kohéziós politika barátai egy csúcson, tizenkét miniszterelnök a felzárkózni igyekvő európai országokból. Nem találkoztunk, a hatalmas épületkomplexum(ok)ban nem nehéz elkerülni egymást.)

Az Európai Parlament működéséről **Agárdy Attila** sajtótanácsostól kapjuk az első eligazítást, aki a néppárti frakcióba tartozó hat szlovákiai (két MKP-s, két SDKÚ-s és két KDH-s) képviselő munkáját segíti. A néppárti a legnagyobb frakció (271 fő), de nincs többsége a 753 fős testületben, tehát bármilyen program elfogadtatásához szüksége van partnerre. Ami a klasszikus parlamentek működésétől nagyon eltér: Nem lehet törvényt hozni arról, amire nincs felhatalmazás. Itthon arról, amit nem tilt a törvény, lehet törvénykezni, szabad! Az EP-ben viszont nincs törvénykezdeményezési joguk a képviselőknek, ezért nehezebb is bármilyen eredményt felmutatni.

Bauer Edit főként szociális és gazdasági ügyekkel foglalkozik, többször jelentetevő. Munkája nagyfokú egyeztetést igényel: konszenzust kell találnia a szocialistákkal vagy a liberálisokkal, vagy a zöldekkel. Szlovákiában egyébként a választópolgárokat nem nagyon érdekli az EP, még 20 százalékuk se megy el választani (az utolsó előtti helyen állunk az országok rangsorában). Az Euroscola elnevezésű versenybe ugyan sok szlovákiai iskola jelentkezik be, de bántó, hogy a magyar iskolák részéről alig van érdeklődés (aznap éppen gyetvai és breznóbányai iskolák kérdéseire válaszoltatott a képviselő asszony). A piaczgazdaságra való áttérés megviselte a társadalmunkat, nem vagyunk felkészülve a versenyre azaz a közeggel, ahol kétszáz éves a bankrendszer... Nagyon nehéz a felzárkóztatás

Tanulmányúton Brüsszelben Egy nap az Európai Parlamentben

tás (hétsszerese a különbségek a fizetések közt), bár a költségvetés 94 százalékka visszamegy a tagállamokba. És az „öreg” kontinens egésze hatalmas problémákkal néz szembe. Öregszik a társadalom, 2015-től az EU-ban több lesz a temetés, mint a születés. 2035-re a lakosság fele lesz munkaképes korban (Szlovákiában még rosszabb lesz a helyzet: 30 százalék tartja majd el a hetvenet). A kormányok pedig alibista álláspontot képviselnek: valaki majd csak megoldja a kérdést... S mivel nem születik elegendő gyermek, a munkaerő elszívása lép előtérbe. A képviselő asszony említi, hogy Csehországban kampány volt az ellen, hogy a szlovák állampolgárságú diákok ingyen tanulnak. Ám gyorsan leálltak vele, hisz rájöttek: ott maradnak képzett munkaerőként – azt pedig legjobb azonos kultúrkörből „behozni”...

Kisebbségi és nyelvi ügyek kapcsán sajnálattal közli: fogást csak a másodlagos jogszabályokban lehet találni (pl. a Komárom környékén kihelyezett csak magyar nyelvű óriásplakátok ügyében azért hallgattak el, mert a szabad versenyt korlátozná a megtiltásuk). Sikernek nevezi viszont, hogy a néppárti programba végre bekerültek az őshonos kisebbségek (támogatásért még a frakción belül is meg kell küzdeni, ki kell ismerni a háttérmozgásokat, tanulni kell az apró megoldásokat). Szlovákiában állampolgársághoz kötnek viszonylag sok foglalkozást, aminek semmi köze hozzá (pl. tűzoltó), ám úgy véli: előbb-utóbb a szűk lätökörű szlovák vezetés is rá fog jönni, hogy együttműködésre vagyunk ítélve (a franciák és a németek együtt fejlesztik a határvidéket!). Etikái témák kapcsán megtudjuk: sokszor megesik, hogy a képviselőtársak úgy vélik: „Sok a vallás az anyagban.”

Járunk bent olyan ülésteremben is, ahol több mint tíz nyelvre fordítják párhuzamosan az elhangzottakat. Akik jól beszélnek angolul és azt akarják, hogy pontosan értsék őket, angolul beszélnek; viszont a mostani ciklusban egyre nagyobb presztízse van az anyanyelven való felszólalásnak.

És nagy élményt és többórás nézelőd-nivalót nyújt a Parlamentariumban az Európai Unió kialakulásának folyamatát és működését bemutató interaktív, elektronikusnak mondható kiállítás (kis herken-tyű a kézbe, ide-oda érintgetni..., másnap valami hasonlót élek meg a Könyvmúzeumban...), ahova az elmúlt század minden évéből felvillantott egy-két nagyon jelentős esemény okán még vissza is tértem.

A szállásunk (minden szervezési dolgot **Klenovics Gábor** asszisztens intézett) Brüsszel belvárosában volt, pár lépésnyire a világörökség részét képező Fő tértől (igen, ez az a hely, ahol karácsonyra vagy inkább a „téli vigasságra” nem fényőfát állítottak fel, nehogy sértsék a nem keresztények érzékenységét, hanem egy rút installációt). A pisilő kisfiú az egyik utcasarkon kétpercnyi andalgás után „megvan”. A belváros és szélesebb környéke egyébként elég sötét, a királyi palota is, tán csak a Tudományos Akadémiát látom kellőképpen megvilágítva (a reptérről jövet a Hungária körút fényárban úszik!), és fehér emberrel alig találkozni. A kapukon zömükben nem európai lakót jeleznek a nevek, a vendéglőkben nem európai férfiak játsszák kártya- vagy valamiféle táblás játékaikat...

Brüsszelt lehet szeretni vagy nem szeretni (ugyanígy voltunk Moszkvával is). Ám bizonyára valós, amit a képviselő asszony mondott: Az EU-n kívül a kisemberek nem állnak meg, már nem a falu öregjei döntenek el, hogy mi legyen. Még a kormányok is sérülékenyek: felsöprik velük a padlót. Az EU a mienk, oda tartozunk, tudatosítsuk! Itt is születnek rossz döntések (ami a demokráciában benne van), ám rajtunk is múlik...

A. Kis Béla

Nehéz meghatározni, hogy milyen a tipikus koreai keresztyén hitélet, mert ez személyenként változó lehet. Másrészt viszont könnyen bemutatható a jellegzetessége, mivel világszerte számtalan esetben megfigyelték, szemlélték kritikusan és ajánlották mások figyelmébe is. Mindkét szempontot figyelembe véve szeretném bemutatni egyházamat.

Az ima talán a legszembeütőbb eleme a koreai keresztyén életnek, ami roppant komoly hangsúllyal van jelen a hívők életében. A keresztyének napi programja a kora reggeli imaközösséggel indul, melyek reggel öt órakor kezdődnek. Ez a koreai keresztyéni élet tipikus és különleges jellemzője. Bár nem minden egyháztagnak vesz részt ezen a kora reggeli imaközösségen, ez mégis a koreai keresztyén hitélet egyik meghatározó sajátossága, aminek fontos és rendkívüli jelentősége van a hívek életében. Hitük szerint az új napot az Istennel való közösségben kell kezdeni, hallgatva és olvasva az ő igéjét és imádkozva hozzá. Csak ezután kezdhetik el a saját világi életüket. Isten a legelső, vele kezdik a napot, az ő igéje a legelső, amit reggelente hallanak, és Isten háza a legelső, ahova hajnalonta betérnek; mindezek hitéletük gyakorlásában prioritást élveznek.

A világmisszió erősítése

Az imának eme hangsúlyossága nem példa nélkül való a koreai történelemben. A történelmi próbák között a hívők mindig imádkoztak. A japán gyarmatosítás alatt és a koreai háború idején az országot lerombolták, a nép elkeseredett, de a keresztyének buzgón kérték Istent, hogy mentse meg országukat a nyomortól és bizonytalanságtól: és kérésük valóra vált. Csodát éltek át. Úgy tapasztalták, hogy Isten meghallgatja és teljesíti imáikat. Valahányszor nehézségbe ütköztek, szomorúság és teher nehezedett a hit útján rájuk, Istenhez fordultak segítségért, aki mindig meghallgatta őket, figyelembe vette kéréseiket, és áldással válaszolt rájuk. Kedves bibliai igéik: „*Kiáltls hozzá, és válaszolok, hatalmas és megfoghatatlan dolgokat jelentek ki neked, amelyekről nem tudhatsz!*” (Jer 33,3). „*Semmiért se aggódjatok, hanem az imádság és könyörgés alkalmával min-*

A KOREAI EGYHÁZ ÉS A HITÉLET Imaközösséggel kezdik a napot

denkor hálaadással vigyétek kéréseiteket az Isten elé” (Fil 4,6).

Ezt a tradíciót (hogy imaközösséggel kezdjék a napot) a koreai emigráns egyházak világszerte megőrizték. Nem könnyű idegen országban kora reggeli imaközösséget szervezni, ahol még saját épületük sincs. Amerikában és Európában mégis több koreai emigráns egyház igyekszik fenntartani ezeket az összejöveteleket, ami az újdonság erejével hat a környék egyházaira és az ott élő keresztyénekre.

2012 novemberében az egyik koreai presbiteriánus egyház egy imakonferenciát szervezett Koreában *Imaiskola a világ hetven országában* címmel. Célul tűzték ki a világmisszió erősítését a világ hetven országából érkezett imacsoport-vezetők képzése által. (A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház egyik lelkipásztora is a meghívottak között volt. Remélem, ez majd nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az imamozgalom itt Szlovákiában is meginduljon.)

Nagysurányi példa

A koreai keresztyéneknek erős és határozott missziós profiljuk van. A helyi gyülekezetekben a tagok aktívan részt vesznek a missziós munkákban – a diakónia, a küldetés és az evangelizáció terén egyaránt. Isten missziós eszközének tekintik önmagukat, akik reagálnak Isten minden nemzetet megmenteni szándékozó tervére. A koreai keresztyének itt Szlovákiában is őszintén vállalják missziós küldetésüket, elfogadva, hogy Isten küldte őket Szlovákiába,

és Isten nyitja meg számukra az itteni evangelizációs lehetőségek ajtaját. Bár egyéni okokból jöttek Szlovákiába, mégis hiszik, hogy Istennek célja van velük, és amíg itt tartózkodnak, elsődleges feladatuknak a missziós munkában való részvételt tekintik.

Szeretném egy példával illusztrálni, hogy mennyire jellemző a koreai keresztyénekre a missziós elkötelezettség. A Bang Joo (magyarul: Noé bárkája) nevű koreai vállalat Nagysurányban minden év januárjában újrakezdi a munkát. Sőt, minden hónap első napján a hónap istentiszteletét tartják együtt a koreai és a szlovák munkások. A vállalat igazgatója egy hívő keresztyén ember, aki a hite alapján úgy érzi, hogy Isten nagyszerű tervében az ő vállalatának közép-európai jelenléte is helyet kap, így örömmel csatlakozik Isten missziós programjához.

A havi istentiszteletek alkalmával egy teljes órára leáll az üzem termelése, hogy minden hónapot Isten igéjével és imával kezdjenek, így az új hónap elkövetkező minden eseményét Isten kegyelmes kezébe helyezik. A vállalat igazgatója hangsúlyozza, hogy őt nem a vállalat anyagi előmenetele érdekli, hanem hogy a lelki gyümölcsök a vállalatán keresztül is Isten nevét dicsőítsék. Nagy megtiszteltetésnek tartja, ha az istentiszteletek és az imák által akár csak egyetlen helyi munkás is tisztán szívből felfigyel Isten igéjére, ami aztán teljesen megváltoztatja az életét és idővel egész szívvel Istenhez fordul. Ennek a missziós lelkületű hitnek ereje

A nagysurányi Bang Joo elektronikai cégnél január 2-án szokásosan istentisztelettel kezdték az évet. Park Sung Kon angol nyelvű igehirdetését Gyüresis Júlia Firesz-munkatárs tolmácsolta szlovák nyelvre.

A KOREAI EGYHÁZ ÉS A HITÉLET

Imaközösséggel kezdik a napot

van, és megéri a helyi munkásokat, akik általában azt gondolják, hogy Korea egy buddhista ország. Néhányan meg is kérdezik, hogy milyen istent imádnak a koreaiak és melyik istenben hisznek. Amire azt válaszoljuk: Ugyanabban, akiben ti is hisztek.

Az elkötelezettség

A koreai keresztyén hitélet jellemzőiként szeretném még megemlíteni az elkötelezettséget és a gyülekezeti munkát. Elmondható, hogy a koreai keresztyének hihetetlen odaadást tanúsítanak Isten és a helyi gyülekezetük iránt. A világ egyházai közül sokan próbálják megtanulni a koreai keresztyének odaadásának erkölcsi jellegét (ethosz) egy nem elkötelező környezet kontextusában. Természetesen ez az elkötelezettség vezeti őket a gyülekezeti munkában való részvételre. Az egyháztagoknak kötelességük, hogy legalább egy sejtcsoporthoz tartozzanak a gyülekezeten belül, amelyen keresztül részt vehetnek a gyülekezet munkájában mint vasárnapi iskolai tanítók, missziós csoportok tagjai vagy az egyházi épületek fenntartó munkásai.

A bibliaolvasás az, ami a koreai keresztyénre különösen jellemző. Lelkesen, naponta olvassák a Bibliát, és igyekeznek az üzenet szerint élni mindennapi életüket. Életük mindennapi lelki kenyeré ez. Gyülekezetenként a bibliaolvasó program úgy szerveződik, hogy az egyháztagok biztatva érzik magukat a Biblia olvasására. Gyakran látható, amint a tömegközlekedési eszközökön a keresztyének Bibliát olvasnak munkába menet vagy onnan jövet.

Az elkötelezettség része az adakozás és a tized fizetése. Mivel mindent Istentől kapunk ajándékba, így mindent neki ajánlhatunk annak jeleként, hogy kegyelmére válaszul hálából adakozunk és tizedet fizetünk. Azoktól a keresztyénektől, akik fontos szerepet vállalnak (a diakónusok vagy presbiterek), még inkább elvárható, hogy önkéntesen adakozzanak és tizedet fizeszenek.

E hagyomány kezdete visszanyúlik a korai koreai egyháztörténelembe. Amikor Koreába érkezett a keresztyénség, azok az egyháztagok, akik nem tudtak

megfelelő mértékben adakozni vagy tizedet fizetni, felajánlottak heti egy napi fizikai munkát az egyház támogatására (javítások, fenntartás, utcai evangelizáció). Még rizst is gyűjtöttek a szegény sorsú lelkeseknek. Különösen a női szervezetek szorgoskodtak e téren, így aktivizálódtak a gyülekezet életében. Ez a nemes hagyomány, a rizsgyűjtés, gyakorlatilag már nem létezik, de az erkölcsi szellemisége (ethosz) ma is része a koreai keresztyén lelki életnek.

A keresztyén hitéletnek ezek a jellemzői hatással voltak a koreai társadalomra és a többi vallásra is. A koreai keresztyénség egy vonzó, alulról építkező mozgalom volt, amely fontos feladatokat látott el Korea történelme folyamán. Felrajzolta egy jobb élet keresztyén vízióját, reményt hirdetett Jézusban, megszervezte a keresztyén missziót az oktatás és az egészség területén. Hatással volt az osztálytársadalom és a nemi különbségek rendezésére, keresztyén ellenállást tanúsított a japán imperializmussal szemben. Keresztyén szociális szolgáltatásokat működtetett, és egyházi támogatást nyújtott a koreai háborút követő újjáépítés és iparosodás idején. Keresztyén mozgalmakat szervezett a demokrácia és az emberi jogok terén, és hirdette a megbékélést Dél- és Észak-Korea egyesítése érdekében. Dél-Korea az egyetlen állam a világon, amelyik rövid időn belül képes volt megvalósítani a demokráciát, a modern gazdasági életet és biztosítani az emberi jogokat. Mindezek nem valósulhattak volna meg a keresztyénség és a keresztyén életmód kihatásai nélkül.

Negatív jelenségek

Itt megállok, és a koreai keresztyén hitélet negatív oldaláról is szólok pár szót. Az első mindenképpen az, hogy a koreai keresztyének erősen kötődnek a földi-világi áldásokhoz. A hitélet látzólág az e világi békére és boldogságra irányul, és a keresztyének egy része könnyen a gazdasági sikereken méri a hit gyümölcsét. Számukra Isten áldását és kegyelmét a jó kereset és a jó egészség bizonyítja. Ez a fajta hitértelmezés semmiképpen sem biblikus; kiegyensúlyozatlan, egyoldalú hitnek tűnik!

Egy másik negatív jelenség a keresztyén hitélet egyéni jellegének a hangsúlya. Például, a hívek jól megvannak az egyéni bibliaolvasással, de amikor közösen kellene azt gyakorolni, akkor már elbizonytalanodnak. Az egyéni lelkeségnek kapcsolódnia kell a közösség lelkeségéhez, ezért kívánatos lenne a Biblia közös tanulmányozása. Egyéni kedves, ártatlan keresztyéneknek tűnnek, de sehol sincsenek, amikor egyénes keresztyén kiállásra van szükség. Ez lehet az egyik oka, hogy a koreai protestáns egyház sok-sok felekezetre szakadt, mindegyik saját magára koncentrált, nem pedig az egyetemes egyház ügyére.

Ugyancsak probléma, hogy a koreai keresztyének hajlamosak a világot és az egyházat teljesen kettéválasztani: azaz dualista álláspontot képviselni. Sokan úgy gondolják, hogy a világ azért nem jó, mert szekuláris, míg az egyház minden esetben jó és szent.

Só és világosság lenni

A keresztyén etika és erkölcs nagyon aktuális témát jelentenek ma a koreai egyházban. A társadalom kritikával illeti a keresztyének egy részét, mivel nem mutatnak megfelelő példát a mindennapi életben a keresztyén etikából. Szükséges, hogy a koreai keresztyének sokként és világossággként jó hatással legyenek a világra, hozzájárulva a társadalom átforgatásához.

Gyülekezeti tagok intenzív imája egy kora reggel megtartott ima-összejövetelen

Összefoglalva: égetően szükséges az evangélium szerinti élet: a felebarát szeretete, a kisebbségek figyelembevétel a társadalomban, a megfelelő keresztyén etikai példamutatás, Krisztus tanújaként élni a világban (3Móz 19,18; Mt 25,40).

Park Sung Kon

A jó és a rossz tudásának fája és a szívfogláló

„...a jó és a rossz tudásának fájáról nem ehetsz, mert ha eszel róla, meg kell halnod” (1Móz 2,17). „Add nekem a szívedet...” (Péld 23,26a).

– Van egy ötletem, amivel elérhetnénk, hogy mindig szép rend legyen a szobátokban – lépett be anya a kamaszodó Zsuzsihoz, aki épp egy érdekes könyv fölé hajolva ült a szőnyeg közepén.

Már megint ez a duma – villant át Zsuzsi agyán. Mindig csak rakodni, pakolni, sosem csinálhatja az ember azt, amit szeretne. Állandóan kapom a feladatokat, a saját dolgomra pedig nem jut idő – dohogott magában.

– Na, mit szólsz? – tette fel mosolyogva édesanyja a kérdést, miután elmondta a javaslatát.

Zsuzsinak fogalma sem volt, mihez kellene hozzászólnia, hiszen az elmúlt pillanatokban el volt foglálva a saját gondolataival. Mint mostanában mindig. Emiatt az utóbbi időben egy kicsit meg is romlott a viszonya az édesanyjával.

A mama jól látta, mi zajlott kislánya fejében, úgyhogy mellé telepedett.

– Emlékszel a teremtés történetére? – kérdezte.

– Persze, ezzel kezdődik a Biblia.

– És arra is emlékszel, hogy mit tiltott meg Isten az első emberpárnak?

– Hát azt, hogy a jó és a rossz tudásának a fájáról egyenek.

– Igen, és még milyen tiltás hangzott el Istentől?

Zsuzsi elbizonytalanodott, mert nem emlékezett másra.

– Jól gondolod, mást nem tiltott meg Isten. Ennek ellenére az asszony a kígyónak már ezt válaszolta: Isten azt mondta, hogy nem lehetünk arról a fáról, és **ne is érintsük** (3,3b). Figyeled?! Az asszony már kiegészítette, fokozta a tiltást. Ez árulja el azt, hogy a tiltás elhangzásának pillanatában a szívében nem az Isten iránti engedelmesség volt az erősebb, hanem a felháborodása, az előítélete: tiltanak előle valamit, utasítják valamire, nem teheti azt, amit akar, gátolják őt. Nem a jó tudásra figyelt, hogy mi mindent kap Istentől, hanem a rosszra, ami mindent tönkretesz.

Zsuzsiban megmozdult valami. Én is csak a parancsot hallottam, az utasítást. Mit is mondott anya? De nem tudta felidézni.

– Éva a kígyónak engedelmeskedett, mert az a fülének kedvesebbet mondta. Isten féltő tiltását egy

olyan akadálynak gondolta, ami (szerinte) elzárja őt valamitől. Érted, Zsuzsi!? A csábító mindig azt kínálja, ami pillanatnyilag jobbnak tűnik. De a vége mi lett a történetnek? Kiűzettek az Édenből. Úgy látom, ha mostanában kérek tőled valamit,

azt te mély sóhajtasokkal veszed tudomásul, teherként éled meg. Félek, hogy szokásoddá válik ez a viselkedés. Kérlek, ne engedd, hogy az első indulat elragadjon és uraljon, mint az történt Évával. Tudatosítsd magadban: a szívünk irányít minket. A szívünk az hely, ahol formálódnak a gondolataink, az indulataink, az érzéseink és a válaszaink. A Szentírás szerint is úgy van, hogy ami uralja a szívünket, azt szolgálja a szánk, azt tesszük. Ha engeded, hogy saját indulataid elnyomják az isteni irányítást, akkor az elégedetlenkedés, a morgás és a kelletlenség lesz a legfőbb jellemvonásod. Megfertőződ önmagad. Nagyon szeretném, ha a szívedet Jézus uralná! Ugye, te is kéred Istentől, hogy foglalja el a szívedet? Ugye, kéred?

Isten arra vár, hogy behívd őt az életedbe.

Kis Lucia

Jézus Krisztus önéletrajza

Jézus Krisztus vagyok, szeretnék jelentkezni a topmenedzseri állásra a szívedben. Kérlek, olvasd el az önéletrajzomat, és amennyiben sikerült felkelteni az érdeklődésedet, várom szíves visszajelzésedet.

Név: Jézus Krisztus

Születés: Öröktől fogva vagyok

Cím: Mennysors

Telefon: Imádság útján mindig elérhető vagyok

EDDIGI MUNKAHELYEIM:

Föld

Mennysors

SZAKMAI HÁTTEREM:

Gyógyítás

Tanítás

Példamutatás

Az emberek bűneiért vállalt önfeláldozás a kereszten

Közbenjárás az Atyánál az emberekért

A Sátán által okozott károk helyreállítása

KÉPESSÉGEIM:

Bölcsesség

A szeretet tökéletes ismerete

Mindent tudás

A szív legmélyébe való betekintés

Helyreállítom a beteg szívet

Bűnöktől való megtisztítás és helyreállítás

ELŐNYEIM:

Tökéletesség

Én vagyok a szeretet

Csak rajtam keresztül lehet eljutni az Atyához

Legyőztem a halált

MAGAMRÓL:

A kereszthalálom által megbékítettem az embert Istennel, így mindenki kaphat örök életet, aki kér. Bármelyik segítek, aki őszintén hozzám fordul. Ezt kívánom a jövőben is tenni. Amennyiben valaki befogad az életébe és átadja az irányítást, csodálatosan átfőmálom a szívét, és egyre tökéletesebbé alakítom.

Igaz ez a mondás felvidéki református iskoláink tanáira is. 2012. október 12-én és 13-án harmadik alkalommal került megrendezésre az országos református pedagógustalálkozó. Idén Rimakokován az Ipoly turisztaszálló adott otthont ennek a kétnapos továbbképzésnek. A szakmai összefüggés két témát érintett: a projektorientált oktatást és egy, eredetileg Hollandiában íródott könyv magyar fordításának ismertetését, bemutatását.

Péntek délután Fazekas László püspök áhítata, megnyitója után Ádám Zita (a Szlovákiai Magyar Pedagógusszövetség szakmai alelnöke) és Ádám Lilla (a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium tanára) a projektorientált pedagógiába mint a hatékony nevelési-oktatási módok egyikébe adott rövid betekintést. Az első blokkban a témára való rálátáshoz szükséges elméleti részből kaptak egy szeletet a jelen levő pedagógusok és iskolalelkészek. Mint kiderült, a téma nagyon szerteágazó, a pedagógia sok területét érinti.

Először a hagyományos és alternatív oktatás összehasonlításáról, a szemléletváltás fontosságáról esett szó. Az igazság az, hogy aki meg akarja állni a helyét a pedagógusi pályán, nem engedheti meg magának, hogy 45 percen keresztül csak diktál a diáknak és azt hiszi, hogy ő az egyeduralkodó az osztályteremben, ő a mindentudó. A konstruktív pedagógiai szemlélet mindezt megcáfolja, ugyanis a tudást mindenki maga rakja össze, képességeinek birtokában. Ebből következik a heterogenitás, a gazdagság, illetve pedagógiai szemszögből tekintve: minden tanuló más, és másként szerzi meg az ismereteket. Tehát minden tanulóhoz más-más út vezet. A 21. század azt a követelményt támasztja az oktatókkal szemben, hogy változtassanak makacs, szemellenzős gondolkodásukon; ismerjék meg az új oktatási stílusokat, stratégiákat, módszereket és alakítsanak ki saját módszertani eszköztárat, kultúrát, amellyel elősegítik a tanulók kompetenciáinak a fejlesztését.

Aztán az oktatási intézmények kerültek górcső alá – abból a szemszögből, hogy mi történik a gyerekekkel, miután belép az iskolába. Elszomorító volt hallani, hogy kutatások bizonyítják: az iskola – két-három év iskolába járás után – megöli a gyerekek kíváncsiságát és kreativitását. Egyengyerekkel kellene – s ha nem azok, akkor azzá lesznek, mert a rendszer és a pedagógusok azokká teszik az egy-
másra egyáltalán nem hasonlító, külön-

Országos pedagógustalálkozó Rimakokován A JÓ TANÁR IS HOLTIG TANUL

böző igényekkel, készségekkel, képességekkel rendelkező gyerekeket.

Hallottunk a konstruktív pedagógia alapelveiről is, amely szorosan kötődik a projektpedagógiához, illetve a pedagógia megújulásának új felfogását mutatja a hagyományos pedagógia ellenében. Érdekes és megfontolandó gondolatokat hallottunk arról is, hogy a 21. század iskoláiban megváltozik a pedagógus szerepköre, és hogy ezzel párhuzamosan meg kell változtatnunk eddigi berögzült felfogásunkat, gondolkodásunkat: a tanár többé már nem a tudás forrása és átadója, hanem a tanulási folyamat szervezője, irányítója: a tanuló mentora.

A délután második részében a projektpedagógia alapelveivel, lépéseivel ismerkedtek meg a rendületlenül kitartó jelenlévők. A két előadó gyakorlati rész-szel is készült: a résztvevőknek tanóra-projektet kellett elkészíteniük. Mint ahogyan az elhangzott, ez egy jó kiinduló foglalkozás volt ahhoz, hogy segítségével közelebb kerüljenek a képzésen levők a projekt megértéséhez: rálátást nyújtott a projekt tervezésére.

A csoportbeszámolók és a vacsora után Márkus Gábor, a Református Pedagógiai Intézet igazgatója következett. Egy tenyérnyi méretű könyvvel érkezett, melynek címe: *A keresztyén pedagógia esszenciája*. Sok hasznos dolgot, gondolatot rejt magában ez a könyv. A magyarországi előadó szokatlan szemszögből világított rá a pedagógus nevelő-oktató munkájára: párhuzamot vont a Biblia és az oktatás között. Újra el lehet és kell gondolkodni a Biblia gazdagságán: meglepetésként hatott a jelen és a régmúlt hasonlósága. Este a pedagógus személyiségéről és a gyerekekről esett szó: Milyen

is a látszólag két „ellentétes” tábor? Vane valami közös bennük? Megtalálják-e egymáshoz az utat, vagy két párhuzamos vonal módjára haladnak a végtelenbe és soha nem érnek össze?

A szombat délelőtti folytatásban még lehetett fokozni a csoportmunka és az együttgondolkodás intenzitását, amikor is modern, nevelésméleti és pszichológiai szakszavakkal jellemzett bibliai személyek leírása került a csoportok elé. A jellemzésekben rá lehetett ismerni a mostani diákokra. Mily meglepő, vagy mégsem (?), hogy nincs új a nap alatt! A Biblia korában ugyanazokkal a problémákkal küszködtek a tanítók és tanítványaik, mint a jelen kor tanítói és tanítványaik. Mi más is kötődhetett a jellemzésekhez, mint egy rögtönzött szülői értekezlet eljátszása?

Sikerült megbirkózni a nézőpontváltás nehézségeivel is. A tékozló fiú esetét annyiféleképpen kellett elmesélni, ahány szereplője van a történetnek. Nem volt könnyű, mert nehéz feladat beleélni magunkat mások helyzetébe, de értékes tapasztalatokat nyújtott. És hányszor fordulnak elő ilyen helyzetek a mindennapokban!? És a pedagógusnak mindig helyt kell állnia, a helyzetet mindenki szempontjából a lehető legpozitívabban kell megoldania, hogy ne maradjon vesztes. Mert csak a pozitív megoldás adja meg a nevelés lehetőségét.

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a jelenlévők nemcsak tanultak, hanem az együttlét élményszerű örömét is megtapasztalhatták. Mindez köszönhető a fáradhatatlan szervezőnek, Édes Enikőnek, egyházunk közoktatásért felelős zsinati tanácsosának.

Ádám Lilla

Hatvanöt év bizony hosszú idő! Sokan meg sem érnek ennyit, hamarabb távoznak az árnyékvilágból. Hatvanöt év hosszú idő, mégsem elég hosszú, hogy a sebek teljesen begyógyuljanak és feledésbe merüljenek a fájdalmak. És van, amit nem is szabad elfelejtenünk, nem hatvanöt, hanem hatszázötven év múltán sem!

Garammikolán október 6-án ökumenikus istentisztelet keretében elevenítették fel a deportálás és kitelepítés borzalmait a Magyarországra telepítettek, a helyükbe telepítettek és azok leszármazottai, valamint a község jelenlegi lakosai.

Molnár János, a komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Kara dékánjának az igehirdetése nagyon személyes hangvételű volt, hiszen garammikolai gyermekeként maga is megélte a Csehszlovákia való deportálás kétségbeesését, és fel tudta idézni az akkori félelmeit. Kiemelte, ha fáj is, ha nem is felejtünk, de megbocsátunk, s Istenbe vetett reménységgel fordulunk a jövő felé, még akkor is, ha a falut és a református gyülekezetet a veszteség annyira megsebezte, hogy fölépülni teljesen máig sem tudott.

Elgondolkodott azon, mi lett volna ebből a faluból, ha békében és egészben hagyják, és mi lesz hatvanöt év múlva a faluval és a gyülekezettel... Emberi kétségességgel mérve szomorú a jövő, de Isten kegyelme megtartotta eddig is a gyülekezetet, és ezután sem hagyja el, ha hozzá fordulunk – biztatta a hallgatóságot az emlékező.

Ím békéltünk nagy örömben, fel-séges Isten – zendült fel a 162. dicséret a komáromszentpéteri templomban, mert valóban nagy örömben volt része a gyülekezetnek: pár viszontagságos év után újra van lelkipásztora Bernáth-Holop Krisztina személyében, akit 2012. október 7-én ünnepélyes keretek között iktattak be hivatalába.

Az alkalmon **Fazekas László** püspök a *Jn 15,5a* alapján hirdette Isten ígését: „*Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők...*” A beiktatás szolgálatát **Dobai Sándor** esperes végezte, jelképesen átadva a templom kulcsát és az egyházközség pecsétjét. Majd a beiktatott lelkipásztor, **Bernáth-Holop Krisztina** igeszolgálatát következett. **Fisher Angéla** a 265. dicséret elénekklésével, a meghívott lelkészek pedig egy-egy igeverssel köszöntötték a lelkésznőt. A teológia részéről **Molnár János**, az SJE RTK dékánja Pál apostol szavaival szólott egykori hallgatójához: „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki*

Hatvanöt év sem elég a sebek begyógyulására Garammikola népe a múltjára emlékezett

Galgóczy Rudolf római katolikus esperesplébános igehirdetésében szintén a megbocsátás keresztyéni kötelességét húzta alá: múltunkat nem feledhetjük, még ha néha jobb lenne is bizonyos fájdalmakat elfelejteni, ám a bűnt nevén kell neveznünk. Az akkori rendszer áldozatai voltak a garammikolaiak is, akik azonban azokon a helyeken, ahová kerültek, helytálltak és Istenbe vetett bizalommal kezdtek új életet, tanítva az utódaikat arra, hol vannak a gyökereik.

A tények és az adatok magukért beszélnek: „*Hatvanöt évvel ezelőtt szörnyű megpróbáltatásokon ment keresztül Garammikola lakossága. A megpróbáltatások oka Beneš elnök Kassai Kormányprogramja és elhíresült dekrétumai voltak, amelyek értelmében a németek és magyarok nélküli Csehszlovákia megteremtését tűzte ki célul. Mivel Garammikola lakossága 1945-ben kb. 94 százalékban*

magyar volt (1920 előtt 100 százalékban volt az), a falu az említett kormányprogram és a dekrétumok célkeresztjébe került... Az említett cél elérése érdekében 1947 folyamán Garammikola lakosainak a 60 százalékát (96 családot, 363 személyt) deportáltak és kitelepítettek!” – olvashatjuk az alkalomra Molnár János által összeállított emlékfűzet bevezetőjében.

A számok mögött megtört életek, kettőtört családok, szétszaggatott tervek és remények, fájdalmak, emlékek és reménység; a mikolai templom harangjai, amelyek a mai napig elsíratják azokat, akik nem itthon, szülőföldjükön, hanem a kényszer alatt kialakított lakhelyeiken haltak s halnak meg.

A keresztyén ember reménykedik, mert nem a földiekben, hanem az Úrban bízunk. Az imént idézett fűzet zárszava legyen biztatás és figyelmeztetés a garam-

mikolaiak számára, de mindannyiunknak is: „*...bízunk Istenben, aki teremtett, megtart és bölcsen igazgat mindeneket, és aki a garammikolaiakat sem fogja soha elhagyni, ha azok bíznak benne.*”

Ambrus Erika

Nagy öröm Komáromszentpéteren Újra van beiktatott lelkésze a gyülekezetnek

engem megerősít” (Fil 4,13). **Kocsis László** gondnok köszöntője után **Pivoda Vivien** szavalattal, **Knapp Kamilla Lili** és **Répás Erzsébet** énekkel örvendeztet-

te meg a lelkipásztort. Az ünnepség a Himnusz elénekklésével ért véget, majd szertevendégségre került sor.

Mészáros Erzsébet

Bernáth-Holop Krisztina lelkipásztor

Dobai Sándor esperes

2012. október 14-én a rozsnyói református gyülekezet adott otthont az abaúj-tornai egyházmegye kórustalálkozójának. Az egybegyűlteket elsőként **Buza Zsolt**, a gyülekezet helyettes lelkésze köszöntötte, majd az egyházmegye esperese, **Orémus Zoltán** kérte a 105. zsoltár igeverseivel Isten áldását a találkozóra.

A 98. zsoltár eléneklése után **Szaszák Malvin**, a gömörhorkai gyülekezet lelkipásztora hirdette a *Zsolt 135,1–3* alapján Isten ígését. Kiemelte, hogy annyi mindennel dicsekszünk egymásnak, de Isten csodálatos dolgaival talán kevesebbet. Dicsekedjünk hát azzal is, amit „úgy” kapunk az életünkben.

A kórusok közül elsőként a szádalmasi gyülekezet kórusa tett bizonyosságot, három lelki énekkel. Különösen megható volt tolmácsolásukban az az ének, melynek szövege egy Istent kereső ember gondolatait tárta fel: „*Szeretnék bízni, de nem merek, becsapnak mindig az emberek, szeretnék bízni – valakiben.*”

Majd Berzété-Rudna-Körös-Jólész egyetemes kórusa dicsérte az Urat evangéliumi

Az Úrnak zengtek éneket Rozsnyón Egyházmegyei kórustalálkozót tartottak

erővel. A szeretet Szentjéről énekelt, és Jézus Krisztus jeruzsálemi fájdalomútján vezetett végig minket. Általa mi is ott lehettünk abban a tömegben, amely nagy-pénteken körülvette a mi Urunkat. A kórus megmutatta zenei sokoldalúságát is, hiszen az énekhangot zongora, hegedű és gitár is kísérte.

Elfogadta az egyházzenei osztály meghívását a gömörhorkai gyülekezet kórusa is, amelynek tagjai között sok a pelsőci, tehát az abaúj-tornai egyházmegyébe tartozó személy. A kórus előadásában két énekeskönyvi ének feldolgozását hallhattuk: a 422. és az 511. dicséretét. Csodálatos énekükkel betöltötték a templom minden szegletét.

Majd a Kassai Magyar Református Egyházközség Laudate Dominum vegyes kara dicsőítette az Urat: Berkesi Sándor, Beharka Pál, Claude Goudimel és Michael Praetorius kórusműveit énekelte. A kórus repertoárjának nehézségi szintje mutatja, hogy nagyon képzett zenész és

kiváló pedagógus tartja kézben az énekkart.

Végül a hazaiak, a rozsnyói gyülekezet Hálaszó kórusa szolgált. Különösen szép ajándék volt az az élmény, hogy ennek a kórusnak nemcsak hölgyek, hanem felső tagozatos gyermekek is tagjai. Előadásukban egy magyar népdal (Dicsérd Si-on, Megváltódat!) és a 150. zsoltár feldolgozása hangzott el.

Az énekkarok szolgálata után **Bodnár Noémi**, az egyházzenei osztály asszisztense köszöntötte a jelenlévőket, a kórusoknak átadta az ajándék kottákat, majd közös éneklésre hívta az egybegyűlteket egy új ének megtanításával.

Azt, hogy milyen szeretetben és valóban áldott módon zajlott a találkozó, jelzi az is, hogy a kórustalálkozó végén elhangzott a résztvevők részéről a kérdés: ne csak évente egyszer találkozzunk, hanem legalább kétszer. Reméljük, így lesz!

—bn—

Bibliaismereti vetélkedő volt Királyhalmecen JÉZUS CSODÁIVAL FOGLALKOZTAK

2012. október 20-án a királyhalmeci gyülekezeti házban került sor a Zempléni Református Egyházmegye bibliaismereti vetélkedőjére. A tizenegy gyülekezetből érkezett gyerekek három kategóriában mérték össze tudásukat, mégpedig Jézus csodáiból (a megtanult aranymondások is Megváltónk csodatételeihez, tetteihez kapcsolódtak).

Molnár István királyhalmeci lelkipásztor köszöntő szavai után **Kendi Csaba** bacsikai lelkipásztor az *ApCsel 8,26–35* alapján szólt a jelenlévőkhöz. Arra buz-

dította őket, hogy a bibliai szövegek megtanulásán túl legyen fontos a számukra a megértésük, azaz Isten üzenetének a meghallása is.

A feladatlapok kitöltése után **Molnár Éva** helybeli lelkipásztor vezetésével egy újabb vetélkedőre került sor, amely során játékos formában lettek visszakérdezve a megtanult bibliai részek; a kérdésekhez ügyességi feladatok is társultak. Mire a sok nevetéssel járó kvízzjáték véget ért, a feladatlapok is kijavításra kerültek. Az eredményből nyilvánvalóvá vált, hogy

idén is nagyon felkészült csapatok érkeztek, hiszen nagyon kis pontkülönbségen dőlt el, hogy melyik csapat milyen helyezést ért el.

Ahogy minden évben, most is a gyülekezeteken belüli felkészülésen volt a hangsúly: a vetélkedő csupán pontot tett a folyamat végére. Hiszen a bibliaismereti vetélkedők lényege, hogy egy kicsit mélyebben, komolyabban, többet foglalkozzanak a gyerekek a Biblia szövegeivel. Reméljük, hogy a gyerekek a díjakon, emléklapokon vagy éppen élményeken túl azt viszik tovább, amit megtanultak, felismertek, kaptak a történetek által.

Molnár István

Egyházzenei osztályunk szervezésében 2012. október 20-án a rimaszombati gyülekezeti teremben került sor a IV. országos kántorkonferenciára, melynek témája a *Merre tovább gyülekezeti éneklés?* volt.

Süll Kinga köszöntő szavai után a reggeli áhítatot az egyházzenei osztály elnöke, **Édes Árpád** alistáti lelkipásztor tartotta. A délelőtti folyamán meghallgattuk **Fekete Csaba** (Debrecen) beszámolóját az új református énekeskönyvvel kapcsolatos munkálatokról. Jelenleg az énekeskönyvi bizottság egy adatbázist hoz létre, melybe összegyűjtik a meglévő énekek – elsősorban a '48-as Énekeskönyv – anyagát, illetve felhasználják a Berkesi Sándor által szerkesztett Ifjúsági énekeskönyv és a Draskóczy László által szerkesztett Dunamelléki énekfüzetek anyagát. Amennyiben találunk megfelelő, közszájon forgó ifjúsági énekeket, azokat is beleteszik ebbe az adatbázisba.

A következő előadó **Péter Éva** volt. Elmondta, hogy Erdélyben bevezették a

Missziós nap volt a marcelházai gyülekezetben NEHÉZY KÁROLYRA EMLÉKEZTEK

A Marcelházai Református Egyházközség 2012. október 21-én missziós napot szervezett egykori lelkipásztora, **Nehézy Károly** születése 120. évfordulója kapcsán. Nevéhez köthető a diakóniai munka beindítása, és egyháztörténeti jelentőségűvé lett az a tett, hogy gyülekezeti szinten – először a Kárpát-medencében – árvaház létesült Marcelházán.

A délutáni istentiszteleten, amelyen jelen voltak és köszöntőt mondtak Nehézy Károly szolgálati helyeinek képviselői is, bemutatták **Szücs Ferenc** budapesti teológiai professzor „*mint tyúk a*

Az úrasztalánál Szücs Ferenc teológiai professzor, a háttérben B. Szabó István püspök. (Fekete Sándor felvétele)

Kántorok találkoztak Rimaszombatban KÉPZÉS ÉS TÁJÉKOZTATÁS FOLYT

'96-os Énekeskönyv használatát, és beszélt a bevezetés sikeréről, de kudarcairól is. Nagyon intenzíven és tudatosan dolgoznak az új anyag megismertetésén, elsősorban a lelkészek és hitoktatók képzésében, illetve a kántorképzésben. (Megjegyzem: Erdélyben jelenleg 112 főállású kántor munkálkodik, akiknek a munkakörük az istentiszteleteken való gyülekezeti éneklés vezetése, gyermek- és felnőttkórusok vezetése, zenés áhítatok szervezése, temetéseken való énekvezetés stb., ezenkívül félállásban és csök-

Fekete Csaba (balra) és Édes Árpád

kiscsibéit” című Nehézy-monográfiáját, amit a Dunamelléki Református Egyházkerület adott ki. A szerző őrszentmiklósi születésű, és indulását Nehézy Károlynak köszönheti, akit a második világháború után az akkori szolgálati helyéről, Kisújfaluról oda telepítették át. Szücs Ferenc elmondta, hogy a könyv bevétele egy harangalapra megy, ugyanis a Molnár Mária által Kisújfaluról Pitilura vitt 146 kg-os Egry Ferenc-harang tönkrement, s helyette szeretnének Örbottyánban újat öntetni.

Szenczi László nyugalmazott szekszárdi tanár, aki féléves korában lett az árvaház lakója, a könyv kapcsán leszögezte: „Részletesen és hitelesen számol be arról, hogy a marcelházai évei során hogyan indult el az első árvaház, hogyan bővült tovább a kiskoszmályi, a lévai és a komáromi árvaházakkal.” **B. Szabó István** dunamelléki püspök a *Fil* 3,12–21 alapján megtartott igehirdetésében, melyben többször kitért Nehézy Károly példájára, hangsúlyozta: az Örökkévalót dicsőítsük a mulandók közt.

Egyházunk nevében **Molnár János**, az SJE RTK dékánja mondott emlékező beszédet, a Nehézy család nevében **Bányász Péterné** dédunoka mondott köszönetet. Az alkalmat színesítette **Rácz Abigél** orgonajátéka, az ifjúsági és a gyülekezeti énekkar szolgálata.

–akb–

kentett százalékban is munkálkodnak kántorok.)

A harmadik előadó **Draskóczy László** (Budapest) volt, aki beszámolt a füzetek megszületésének történetéről, megismertetett egy-két énekkel minket, és felhívta figyelmünket az egyes énekek körüli problematikára.

A konferencia beszélgetéssel, a tapasztalatok átadásával folytatódott, és közös ebéddel zárult. Hasonló országos méretű kántorkonferencia – emberi számítás szerint – két év múlva lesz legközelebb.

Süll Kinga

Ünnepség Megyercsen IGÉS KOPJAFÁ

A megyercsi református gyülekezet 2012. október 31-én, a reformáció napján igés kopjafát állított a templomkertben, mégpedig a nemrég kivágott (idős és beteg) fák helyén, s egyben megemlékezett az anyaegyházközség megalakulása 360. évfordulójáról is.

Dobai Sándor, a komáromi egyházmegye esperese a *Róma* 3,28 alapján hirdette Isten ígését, miszerint az ember hit által üdvözl, a törvény cselekedete nélkül. A templomkertben a helybeli lelkész, **Végső László** köszöntötte a megjelenteket. A 90. zsoltár eléneklése után felolvasta a kopjafára felvett ígét (*Jel* 1, 17–18), miszerint Jézus biztatja a benne hívőket, hogy ne féljenek, mert Ő ott volt az élet kezdetén, végigkísér életünk folyamán és örökké velünk marad.

A kopjafán lévő különféle keresztyén motívumok a templom belsejét tükrözik, a rajta található évszámok a megyercsi egyházközség fontosabb eseményeire utalnak (a motívumok kapcsán vetélkedő is volt a gyerekeknek). Az ünnepségen elhangoztak szavalatok, és fellépett a gyülekezet énekkara is.

Végső Melinda

2012. október 30-án Bécsben, a reformáció emléknapi alkalmából, hagyományosan az Osztrák Tudományos Akadémia dísztermében ünnepi műsorra került sor az Ausztriai Ágostai és Helvét Hitvallású Evangélikus Egyház és az Ausztriai Metodista Evangélikus Egyház rendezésében. Bár az ünnepi műsor témája (*Tiszteletteltjesen közösen – Evangéliumi keresztyének és muzulmánok Ausztriában*) a nyugat-európai keresztyének napi tapasztalatából indult ki, számmunkra meglehetősen idegen volt.

A főelőadó, **Susanne Heine** professzor asszony kísérletet tett arra, hogy a muzulmánokat a keresztyének számára elfogadhatónak mutassa be. Kiemelte azokat a részleteket, melyek bizonyos hasonlóságot mutatnak mindkét vallásban (egyistenhit, közös ósyták, Jézus jelenléte mindkét vallásban stb.). Foglalkozott a kölcsönös előítéletekkel és tévhitekkel. Kifejtette, hogy az a vélemény, amely szerint a mohamedán vallás agresszív, türelmetlen a más felekezetűekkel szemben, csupán keresztyén tévhit. Megtudtuk, hogy kétszáz mohamedán hittudós szerint az iszlám az egymás iránti szeretetet hirdeti. A professzor asszony szerint a Nyugat-

Vendégségben a szomszédban Egy bécsi fogadás keserű tapasztalatai

Európában gyakori, sok emberéletet követelő mohamedán terrorcselekmények nem jellemzik az iszlámot: csak bizonyos szélsőséges mohamedán csoportokat.

A vita során a hallgatóság több kérdésre (a muzulmánok teljesen elzárkóznak a környező kultúrától, randalíroznak a nyugat-európai nagyvárosok utcáin stb.) nem kapott választ.

Teljes megdöbbenéssel és hitetlenkedve hallgattam, mikor a professzor aszszony (aki lutheránus lelkész) elmondta, hogy egy iszlám hittudor olyan meggyőző erővel adott elő protestáns teológusoknak, hogy mikor kijelentette: Jézus csak egy próféta a többi között, ezzel minden jelenlévő egyetértett. És ekkor az előadó az ünnepi közönségnek is feltette a kérdést: Jézus csak egy próféta? Majd válaszolt is: Jézus csak egy próféta.

Az istenkáromlásra senki sem emelte fel a szavát. Senki sem tiltakozott. A közönség nevetett – és tapsolt.

Később a pódiumbeszélgetésben a muzulmán Tarafa Baghajati kifejtette, milyen riadalmat keltett az ausztriai muzulmánok között, mikor az egyik nagyra becsült és elismert muzulmán hittudós na-

gyon agresszív, keresztyéneket sértő kijelentést tett. Az ausztriai muzulmánok félve a keresztyének támadásától, sietve vendégségbe hívták keresztyén szomszédjaikat, hogy megnyugtassák őket...

A fogadáson még sok minden elhangzott, azonban már nem tudtam figyelni. Megdöbbsentem. „*Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremőjében. És Jézus Krisztusban, Ő egyszülött Fiában, mi Urunkban...*” – visszhangzott bennem.

Kérjük a mi Urunkat, Jézus Krisztus Atyját, őrizzen meg minket, adjon nekünk hitet, állhatatosságot: ne váljunk a viszonylagosság áldozataivá, ne legyünk az elvilágiasodott (pogány) kijelentés – *hisz minden ember ugyanabban az Istenben hisz!* – hirdetői, Megváltónk istenkáromló tagadói!

Batta István

Kell emlékezni! Ipolybéli hagyomány

November 4-én Ipolybéli az önkormányzat szervezésében a hősök emlékművénél ökumenikus megemlékezést tartottunk – a halottak napjához legközelebb eső vasárnapon minden évben közösen emlékezünk a háborúkban elesettekre és az adott naptári évben elhunyt testvéreinkre.

Bengyik Márta, az ipolysági Honti Múzeum munkatársa beszédében elmondta: harminckét ipolybéli férfi esett a világegyesek áldozatául. Hangsúlyozta, hogy kell emlékezni, s azt meg lehet és kell is tanulni. A gyász és fájdalom elviselésében nem maradtunk magunkra, velünk van az Úr. Ne szomorkodjunk, mint akiknek nincs reménységük. **Krizsan Marián** római katolikus és **Ambrus Erika** református lelkész is ezt emelte ki rövid igemagyarázatában.

Kultúrműsor (szavaltatok, **Rédli János** gyönyörű hegedűjátéka) és koszorúzás is részét képezte a megemlékezésnek.

–ac–

teljes napon pedig a csehországi sziléziai időskorúak ellátását láthattuk, és **Jürgen Gohde** alapos diakóniai áttekintését hallhattuk. Az esti pódiumbeszélgetés kapcsán az idősek ellátásának jövőbeli perspektíváiról beszélgettek a résztvevői.

Tény, hogy az idősek ügye nem kis hívást jelent a diakónia számára, de örömmel láttuk, hogy közös európai összefogással sokat lehet tenni időseinkért.

Antala Éva

Előtérben az Európában élő idősök ügye Diakóniai konferencia volt Berlinben

A Németországi Evangélikus Egyház Diakóniája 2012. november 5-e és 9-e között Berlinben szervezte meg a közép- és kelet-európai konzultációját. A huszonöt hazai résztvevő mellett ötvenhárom külföldi vendég kapott meghívást a környező országokból. A konzultáción Egyetemes Egyházunkat **Antala Éva** nagyjölvedi lelképásztor képviselte, és jelen volt **Buzala Szilvia** is, aki szintén tagja a Diakóniai Tanácsunknak.

Az első napon **Susanne Müller** és **Stephanie Scholz** ismertette, miként alakult ki a kapcsolat a környező egyházak diakóniájával. **Andreas Hoff** professzor tudományos képet adott arról, milyen a demográfiai helyzet Európában. Felvázolta, hogy hány idős emberrel számolhatunk 10–20–50 év múlva, átlagosan mennyi ideig élnek az emberek az adott országokban, mennyi gyermek születik, milyen arányban egészségesek stb. A magyarországi helyzetet **Buda Annamária** és **Bozorády Kriszta** mutatta be. Beszéltek a törvények, lehetőségek keretei között létrejött ellátási formákról, bemutat-

ták az evangélikus egyházat. Az Eurodiakonia részéről Brüsszelből **Heather Roy** tájékoztatt bennünket különböző programokról. Érdekes volt a délutáni csoportmunka is, mivel különböző kérdéseket mindig más összetételű csoporttal kellett kidolgozni, megbeszélni.

A konzultáció során egy egész napot a dementiaival (*a szellemi képességek hanyatlása – a szerk. megj.*) foglalkoztunk. **Hans Gutzmann** orvosprofesszor a betegség diagnosztikájáról, lehetséges megelőzéséről és kezeléséről tartott előadást. A következő előadó gyakorlati példákon ábrázolta, hogyan lehet a beteget a családon belül ellátni, miképpen tud a diakónia ebben részt venni.

Lehetőségünk volt egy idősothont is meglátogatni, ahol agkori elmeegyenségekben szenvedőket ápolnak. Az utolsó

PUSKÁS FERENC (1925 – 2012)

A pozsonyi gyülekezetnek születésétől fogva tagja, korábban évtizedeken át presbitere volt, aki számára a gyülekezet élete és sorsa elsőbbséget élvezett. Krisztus iránti szeretete, a lélekmentés vágya, hogy minél többen jussanak élő hitre, és az igeszolgálat minden lehetőségének megragadása ismertté tette őt az egyházmegyében és azon kívül is. Fiatalon ragadta meg őt Jézus Krisztus megváltó szeretete és lett elkötelezett, szolgáló tanítvánnyá. Amit áldásként kapott, igyekezett továbbadni, másokat gazdagítani. Különösen kedves volt számára az a szolgálati lehetőség, amikor alkalmilag vagy tartósan is elláthatta az igehirdetés szolgálatát egy-egy gyülekezetben, szólhatott a lelkészértekezleten, vagy bizonyosságot tehetett a bibliaórákon.

„Az Úrban dicsekvő” emberként tudott hálás lenni Isten kegyelmének sok ajándékáért, korát meghazudtoló frissességgel és lendülettel igyekezett megragadni minden kínálkozó alkalmat a Megváltójáról való bizonyágtételre.

Küzdelmes fiatalságát és életét áldott nyugdíjaskor követte, de annak utolsó hetei a betegség, testi nyomorúság jegyében teltek. Úgy fogadta ezt is Isten kezéből, mint a bizonyágtétel különleges alkalmat – ilyen hittel és türelemmel viselte a szenvedést, amíg az Úrban megpihenhetett.

Feri bácsitól 2012. október 12-én vettünk búcsút a Zsolt 73,23–26 üzenetével. Az ígét Peres Imre lelkipásztor hirdette. Isten vigasztalja és erősítse a gyászoló családot. Hiszen aki elment, oda ment, ahol: üdvösséggé lett reménye, égi látássá hite (426,4).

Peres Imréné

Köszönetnyilvánítás

Egyházunk Diakóniai Központja hálásan köszöni azt a tengernyi szeretetet, anyagi áldozatot és gondosságot, amit szerte az országban egyházak, iskolák, közösségek és egyének nyújtottak a Nyilas Misi karácsonya program kapcsán. A negyedszer meghirdetett gyűjtésre részletes ismertetés formájában visszatérünk.

Rác Jolán

Komáromi látogatás. November 22-én Fazekas László püspök fogadta az Ökumenikus Lelkigondozói Szolgálat keretében a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma Fegyveres Testületeiben szolgálatot teljesítő lelkipásztorokat, akik Milan Petrula őrnagy vezetésével érkeztek a tanácskozára. (Köztük szolgál két lelkészünk, Lucskay Erzsébet és Jana Tabačková.)

Egyházmegyei közgyűlés. November 24-én Runyán volt a gömői egyházmegye közgyűlése, ahol egyházunk elnökei megköszönték az egyházunkban végzett szolgálatot Szabó László gömörhorkai lelkipásztornak, aki az elmúlt esztendőben vonult nyugalományba.

Püspöki-esperesi vizitációk. November 26-án Fazekas László püspök az abaúj-tornai egyházmegye esperese, Orémus Zoltán kíséretében meglátogatta a pelsőci, a gicei, a szilicei, a szalóci és a roznyói lelkipásztorokat; másnap a jabloncai, a körtvélyesi, a szádalmási, a barkai és a berzétei lelkipásztorok, míg november 28-án a tornagörgői, a szádelői, a szeptsi, a csécsi és a szesztai lelkipásztorok kerültek sorra. A látogatások közé beiktatták a szépsi idősoththonban élő Gyüre Zoltán lelkipásztor felkeresését is.

Világ-Nézet. Fazekas László püspök november 29-én stúdióbeszélgetésen vett részt a Duna Televízióban (Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyés püspök, Steinbach József dunántúli püspök és Fabiny Tamás evangélikus püspök társaságában), a Világ-Nézet című adásban.

Új kiadványok

Egyházunk kiadásában, illetve közreműködésével a közelmúltban a következő kiadványok láttak napvilágot:

Bibliolvasó kalauz 2013 – 2,- euró
Református falinaptár 2013 (szlovák és magyar nyelven) – 0,40 euró
Ol'ga Szélesová: Prebudenie (szlovák nyelvű verseskötet) – 2,- euró
Živá nádej (szlovák nyelvű temetési énekeskönyv) – 3,- euró
Hittanács B (hittankönyv) – borítóval 6,70 euró; borító nélkül 3,70 euró
Az Abaúj-tornai Református Egyházmegye javainak tára – kötetenként 3,- euró.

*Békességes, áldásokban bővelkedő
új esztendőt kívánunk
minden kedves Olvasónknak
és Munkatársunknak.
A szerkesztőség*

Lelkészbeiktatás. December 2-án Rétén megtörtént Bohony Beáta megválasztott lelkipásztor beiktatása, amin Fekete Vince főgondnok is részt vett. Igehirdetéssel Fazekas László püspök szolgált, a beiktatást Szabó András, a pozsonyi egyházmegye esperese végezte.

Egyházmegyei közgyűlések. December 7-én a zempléni egyházmegye Újhegyen tartotta a közgyűlését, míg másnap Deregyőn az Ungi Református Egyházmegye közgyűlésére került sor. Mindkét tanácskozáson jelen volt Fazekas László püspök is, aki december 15-én Hernádsáncban Fekete Vince főgondnokkal együtt részt vett az ondava-hernádi egyházmegye közgyűlésén is.

A Pátria rádió református műsorai:

Január 20-án 8.05-kor a Világosság című egyházi műsor református adásában Bernáthné Holop Krisztina komáromszentpéteri lelkipásztor Márk evangéliuma alapján Keresztelő Jánosról szól a hallgatókhoz.

Február 3-án 8.05-kor a Világosságban Erdélyiné Szuh Adél perbeteli lelkipásztor Jézus megkeresztelkedését hozza közelebb a hallgatókhoz.

Február 17-én 8.05-kor a Világosságban Kalocsainé Lami Alexandra diakóniai lelkipásztor igehirdetésének a témája: Jézus megkísértése.

(A műsor a közvetítést követő naptól meghallgatható a Sola rádió honlapján is: <http://refradio.eu/radio/sola/>)

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Kereszttyén Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191

Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia

Előfizethető a református lelkési

hivatalokban és a szerkesztőség

címén.

Előfizetési díj: egy évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla

Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09